

تأمین مالی شرکت‌ها از طریق بدهی و کیفیت سود

چکیده

پژوهش حاضر به دنبال بررسی رابطه بین تأمین مالی شرکت‌ها از طریق بدهی و کیفیت سود، و همچنین درک غلبه‌ی اثر مثبت یا منفی بدهی، بر کیفیت سود می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده، که بر اساس شرایط در نظر گرفته شده برای انتخاب نمونه، 81 شرکت طی دوره 1383 تا 1388، انتخاب گردید. برای جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از تجزیه و تحلیل رگرسیونی استفاده گردید.

یافته‌ها بیانگر آنست که بین بدهی و کیفیت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که در شرکت‌های با سطح بدهی پایین و کیفیت سود یک رابطه منفی و معنادار وجود دارد. سایر نتایج نیز نشان می‌دهد که در سطح بدهی بالا به دلیل غلبه اثر منفی بدهی بر اثر مثبت، بین بدهی و کیفیت سود رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: تأمین مالی از طریق بدهی، اهرم مالی، کیفیت سود، اقلام تعهدی اختیاری، اقلام تعهدی غیراختیاری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

2	1.1 مقدمه.....
3	2.1 بیان مسأله.....
7	3.1 اهداف تحقیق.....
8	4.1 اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....
10	5.1 فرضیه تحقیق.....
10	6.1 قلمرو تحقیق.....
10	1.6.1 قلمرو زمانی تحقیق.....
10	2.6.1 قلمرو مکانی تحقیق.....
10	7.1 تعریف اصطلاحات و واژه‌ها.....
11	8.1 ساختار تحقیق.....
12	خلاصه فصل.....

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

14	1.2 مقدمه.....
15	2.2 ادبیات تحقیق.....
16	1.2.2 عناصر کیفیت سود.....
20	2.2.2 روش‌های ارزیابی کیفیت سود.....
26	3.2.2 مدیریت سود.....
28	1.3.2.2 حوزه‌های مدیریت سود.....
30	2.3.2.2 انگیزه‌های مدیران درباره مدیریت سود.....
30	3.3.2.2 مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی.....

32 4.3.2.2 مدل کاسز نیک
33 4.۲.۲ تأمین مالی
37 5.2.2 تنوری سلسله مراتبی روش های تأمین مالی
38 6.2.2 فرضیه قرارداد بدهی
40 3.2 پیشینه تحقیق
40 1.3.2 تحقیقات داخلی
42 2.3.2 تحقیقات خارجی
45 خلاصه فصل

فصل سوم: روش تحقیق

47 1.3 مقدمه
47 2.3 فرضیه تحقیق
48 3.3 مبانی نظری فرضیه تحقیق
49 4.۳ متغیرهای تحقیق و نحوه اندازه گیری آنها
50 1.4.۳ کیفیت سود
53 2.4.۳ تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود
58 3.4.۳ تأمین مالی از طریق بدهی پایین و کیفیت سود
59 4.4.۳ تأمین مالی از طریق بدهی بالا و کیفیت سود
59 5.۳ روش تحقیق
60 6.۳ جامعه آماری تحقیق
60 7.۳ نمونه و روش نمونه گیری
61 8.۳ روش جمع آوری اطلاعات
61 9.۳ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
61 1.9.۳ آمار توصیفی
61 2.9.۳ آمار استنباطی
61 1.2.9.۳ تحلیل همبستگی
62 2.2.9.۳ ضریب تعیین
63 3.2.9.۳ ضریب همبستگی

63 1.3.2.9.۳ آزمون معنادار بودن ضریب همبستگی
65 4.2.9.۳ آزمون معنادار بودن الگوی رگرسیونی
65 1.4.2.9.۳ آزمون معنادار بودن معادله رگرسیون
66 2.4.2.9.۳ آزمون معنادار بودن ضرایب
67 5.2.9.۳ تعیین صحت مدل رگرسیون و بررسی تأثیر مدل ارائه شده
68 خلاصه فصل

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

70 1.4 مقدمه
70 2.4 آمار توصیفی
72 3.4 آمار استنباطی
73 1.3.4 تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود
76 2.3.4 تأمین مالی از طریق بدهی پایین و کیفیت سود
80 3.3.4 تأمین مالی از طریق بدهی بالا و کیفیت سود
84 خلاصه فصل

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات تحقیق

86 1.5 مقدمه
87 2.5 نتیجه‌گیری
89 3.5 پیشنهادهای تحقیق
89 1.3.5 پیشنهادها بر اساس نتایج تحقیق
90 2.3.5 پیشنهادها برای تحقیقات آتی
91 3.3.5 محدودیت‌های تحقیق
92 پیوست‌ها و جداول
92 پیوست (1) لیست شرکت‌های نمونه

93 پیوست (2) متغیرهای وارد شده / خارج شده
94 پیوست (3) آزمون آنوا
97 پیوست (4) آزمون ضرائب
100 پیوست (5) متغیرهای اضافی
103Collinearity Diagnostics (6) پیوست
107 پیوست (7) آماره‌های باقی مانده
108 پیوست (8) نمودارهای فرضیه اول
109 پیوست (9) نمودارهای فرضیه دوم
110 پیوست (10) نمودارهای فرضیه سوم
112 پیوست (11) آماره VIF مربوط به متغیر رشد
114 منابع
122 چکیده انگلیسی

فصل اول

کلیات تحقیق

1.1 مقدمه

تحلیل گران اوراق بهادار، مدیران شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران و تامین‌کنندگان مالی از طریق بدهی بیشترین توجه خود را به رقم سود خالص معطوف می‌کنند. تاکید بیش از حد بر سود، بیانگر آن است، که بازار به آخرین قلم اطلاعاتی صورت سود و زیان توجه زیادی دارد و سایر شاخص‌های عملکرد را نادیده می‌گیرد. سود به‌عنوان نتیجه نهایی فرآیند حسابداری، تحت تأثیر رویه‌های حسابداری قرار دارد، که توسط مدیران انتخاب می‌شود (فروغی و احمدی، 1389، ص.1)، در نتیجه احتمال دستکاری سود توسط مدیریت وجود دارد. امکان استفاده از روش‌های گوناگون حسابداری موجب شده است، که سود واقعی شرکت‌ها با سود گزارش شده در صورت‌های مالی تفاوت داشته باشد. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که سطح بالای اقلام تعهدی موجب کاهش کیفیت سود می‌شود. بنابراین می‌توان ادعا کرد که اقلام تعهدی بیشتر، به معنی کیفیت کمتر و پایداری کمتر سود است (علوی طبری و همکاران، 1388، ص.94). یکی از روش‌های مدیریتی که بر سود اثر می‌گذارد، تأمین مالی از طریق بدهی می‌باشد. ایجاد بدهی موجب پرداخت بهره به افراد و شرکت‌ها می‌شود، که این امر موجب می‌شود، سود تحت تأثیر قرار گیرد (Ghosh & Moon, 2010, p.539). لذا در پژوهش حاضر هدف ما بررسی این است، که میزان تأمین مالی شرکت‌ها چه اثری بر کیفیت سود خواهد داشت.

2.1 بیان مساله

نظریه کیفیت سود جزء مسائلی است، که بعد از رسوائی‌های اخیر شرکت‌هایی مانند انرون، هری اسکارف و غیره به وجود آمد. کیفیت سود، معیاری مهم برای سلامت مالی واحد تجاری به شمار می‌رود و می‌تواند در گزارشگری مالی، اطمینان سرمایه‌گذاران را در بازارهای مالی تحت تاثیر قرار دهد (فروغی و احمدی، ۱۳۸۹، ص.۲). کیفیت سود مفهومی واضح و قابل مشاهده نیست و تعاریف متعددی در مورد آن بیان شده است و اجماعی بر روی تعریف آن وجود ندارد (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸، ص.۲۱). در کل می‌توان گفت برای کیفیت سود، شاخص‌های مختلفی وجود دارد، مثل پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود، هموارسازی سود، مربوط بودن سود، کیفیت ارقام تعهدی، مدیریت سود و غیره. خواجوی و ناظمی (۱۳۸۴، ص.۳۹)، کیفیت سود را به سه دسته تقسیم کرده‌اند: پایداری سود، سطوح ارقام تعهدی و سودی که منعکس کننده معاملات اقتصادی مربوط است. پایداری سود به معنای تکرارپذیری سود جاری است. هرچه پایداری سود بیشتر باشد؛ یعنی توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری وجود دارد و فرض می‌شود کیفیت سود شرکت بالاتر است. به‌طور کلی، هرچه سود گزارش شده به استفاده‌کنندگان کمک کند تا تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند، آن سود با کیفیت‌تر محسوب می‌شود.

از سود اغلب برای پیش‌بینی جریان‌های نقد آتی استفاده می‌شود، زیرا ارقام تعهدی حسابداری، یک جزء کلیدی سود می‌باشد (Ghosh & Moon, 2010, p.539). ارقام تعهدی را تعدیلات موقتی گویند که شناخت جریان‌های نقدی تحقق یافته به علاوه میزان خطای برآورد را به تاخیر می‌اندازد؛ یا پیش‌بینی می‌کند ارقام تعهدی با جریان‌های نقدی جاری رابطه منفی و با جریان‌های نقدی گذشته و آینده رابطه مثبتی داشته باشد. در محاسبه ارقام تعهدی اندازه میزان خطا تابع این است، که کدام ارقام تعهدی در تحقق جریان‌های نقدی دخالت دارند و می‌تواند به‌عنوان معیار کیفیت ارقام تعهدی و سود استفاده شود (نوروش و همکاران، ۱۳۸۵، ص.۱۴۱).

هرچه میزان ارقام تعهدی بیشتر شود، تفاوت میان سود تعهدی و جریان‌های نقدی نیز بیشتر می‌شود (ظریف-فرد و ناظمی، 1383، ص.98). در اینجا تصمیم داریم از میان شاخص‌های مختلف برای کیفیت سود، از شاخص ارقام تعهدی اختیاری استفاده نماییم، سود ابزاری برای فائق آمدن بر مشکلات اندازه‌گیری و ارزیابی موسسات در حال تداوم فعالیت است، به دلیل اینکه جریان‌ات نقد دارای مشکلات زمان‌بندی هستند و معیار مناسبی برای عملکرد تلقی نمی‌شوند، سود تعهدی که مبتنی بر اصل تحقق و شناسایی درآمد می‌باشد، ممکن است با جریان‌ات نقد واقعی شرکت مطابقت نداشته باشد، در حقیقت میزان تطبیق سود شرکت با میزان جریان‌های نقد ایجاد شده، نشان دهنده کیفیت ارقام تعهدی است، لذا اختلاف بین سود تعهدی و جریان نقد به‌عنوان معیاری برای کیفیت سود (ارقام تعهدی اختیاری) مطرح است (فخاری و تقوی، 1388، ص.70). به‌طور مشهود، کیفیت سود زمانی که سود مدیریت نشده باشد، بالا می‌باشد. همچنین باید گفت که، تاکنون توافق عمومی درباره صفات سود که تشکیل دهنده کیفیت بالا باشد، وجود ندارد. چون سود می‌تواند به جریان نقد و ارقام تعهدی تجزیه شود، تعدادی از محققان از ارقام تعهدی اختیاری جهت استنباط درباره کیفیت سود استفاده کرده‌اند، آنها، به-طور مثال، دیچو و دیچیو¹ (2002)؛ فرانسیس و سایرین² (2003)؛ کیفیت سود را به‌عنوان عمل افزایشی کیفیت ارقام تعهدی تفسیر کرده‌اند (Monem & Farshadfar, 2007, p.8). کیفیت ارقام تعهدی از عوامل مهم و اثرگذار بر کیفیت سود، می‌باشد، لذا هرچه کیفیت ارقام تعهدی بیشتر باشد، کیفیت سود نیز بیشتر است (فروغی و احمدی، 1389، ص.2). در اینجا جهت تجزیه و تحلیل وجود و اندازه‌گیری تغییرات ارقام تعهدی و تغییرات درآمدهای واقعی از مدل ارقام تعهدی اختیاری کاسزینیک³ (1996) استفاده می‌گردد.

¹ Dechow & Dichev

² Francis & et al

³ Kasznik

همچنین در بحث بدهی، موسسات و بنگاه‌های اقتصادی، به‌ویژه فعالان در بخش صنعت برای ادامه حیات، فعالیت‌های تولیدی و توسعه فعالیت‌ها، نیاز به سرمایه دارند، که این تأمین سرمایه نیازمند بازارهای مالی می‌باشد، لذا روش‌ها و میزان تأمین مالی، مورد توجه مدیران مالی بنگاه‌ها و موسسات قرار می‌گیرد (ابزری و همکاران، 1386، ص.74). صاحبان بنگاه‌ها برای خرید، تولید محصول، فروش و سایر هزینه‌ها نیاز به نقدینگی دارند (نصیری‌اقدم و نادران، 1385، ص.2)، یکی از وظایف مدیران مالی یافتن راه‌هایی برای تأمین مالی می‌باشد، که تصمیم‌گیری صحیح مدیران در این زمینه موجب حداکثر شدن ارزش شرکت برای سهامداران خواهد شد (ابزری و همکاران، 1386، ص.74). با توجه به اینکه در هر شرکت نوع ساختار سرمایه اهمیت زیادی دارد، بنابراین انتخاب یک نوع خاص آن موجب می‌شود، که ساز و کار تأمین مالی، کم‌ترین هزینه را در بر داشته باشد (نصیری‌اقدم و نادران، 1385، ص.5).

از نظر گراسمن و هارت⁴ (1982)، اعتباردهندگان، تقاضای اطلاعات اضافی به‌خصوص سود را جهت ارزیابی شرکت‌ها، برای وام‌دهی، می‌کنند، زمانی که سود شرکت‌ها، جریان‌های نقد آتی را دقیق پیش‌بینی کند، در نتیجه، اعتباردهندگان دارای ریسک کمتری می‌باشند. زیرا آنها می‌توانند تخمین‌های بهتری را درباره‌ی ریسک توان پرداخت بدهی، ریسک نقدینگی و ریسک ورشکستگی پیش‌بینی کنند، از این‌رو بهتر می‌توانند به شرکت‌ها قرض دهند. همچنین، این نوع بدهی منجر به کاهش تضادهای مختلف نمایندگی خواهد شد، در نتیجه مدیران دلایل کمی برای ایجاد پوشش عملکرد اقتصادی با استفاده از احتیاط‌های حسابداری⁵ خواهند داشت (Ghosh & Moon, 2010, p.543). علاوه بر این، هدف مدیران از انتشار بدهی می‌تواند افزایش ارزش شرکت باشد، که سه دلیل عمده برای آن قابل ذکر است: 1) هرچه ارزش شرکت بالاتر باشد، در نتیجه، مدیران فروش می‌توانند، فروش بیشتری داشته باشند، 2) احتمال تصاحب شرکت‌هایی با ارزش بازار بالا، پایین می‌باشد،

⁴ Grossman & Hart

⁵ Accounting Discretion

3) مدیران به علت ارزش بالای شرکت به راحتی می‌توانند سرمایه خود را افزایش دهند. از دیدگاه جنسن⁶ (1986)، بدهی یک ابزار مبتنی بر اصول می‌تواند باشد، زیرا ایجاد بدهی، جریان نقد آزاد ایجاد می‌کند، که این کار موجب می‌شود، ما جریان‌های نقد داخلی را کاهش دهیم، به طور مثال با این کار می‌توان در پروژه‌های با ارزش خالص جاری منفی، سرمایه‌گذاری کرد (اثر مثبت بدهی).

از طرف دیگر، به دلیل وجود تضادهای مختلف نمایندگی بین اعتباردهندگان و مدیران، زمانی که میزان بدهی بالا است، مدیران سعی می‌کنند، با ایجاد دخالت در گزارش‌های حسابداری، احتمال نقض تعهدات بدهی را کاهش دهند و اعتباردهندگان، متوسل به توافق‌های قراردادی می‌شوند، که بیشتر آنها بر مبنای بخش‌های حسابداری مالی است، که این کار منجر به سلب مالکیت ثروت می‌شود (Watts & Zimmerman, 1986). تعهدات اعتباردهندگان شامل توافق‌های قراردادی است، که موجب محافظت از وام‌دهنده و محدودیت برای وام‌گیرنده می‌شود (اثر منفی بدهی).

با این تفاسیر می‌توان نتیجه گرفت که بدهی، هم دارای اثرات مثبت و هم اثرات منفی است. شرکت‌ها برای بدهی‌های کم، انتظار محدودیت‌های کمتری در جهت کاهش نقض تعهدات بدهی دارند. همچنین مدیران کمتر احتمال دستکاری و گزارش سود با کیفیت پایین را، زمانی که ریسک نقض تعهدات پایین است، دارند. بنابراین برای بدهی کم، بدهی و کیفیت سود به طور مثبتی با هم مرتبط هستند (به دلیل ارجحیت اثر مثبت بدهی بر اثر منفی بدهی) (Ghosh & Moon, 2010, p.543).

بر خلاف این، زمانی که شرکت‌ها دارای بدهی‌های بزرگتری می‌باشند، مدیران انگیزه‌های زیادی برای گزارش سود با کیفیت بالا⁷، جهت کاهش هزینه بدهی، دارند، اما اعتباردهندگان، نیز به دلیل اینکه هزینه نقض

⁶ Jensen

⁷ در اینجا منظور این است که مدیران سعی می‌کنند، کیفیت سود شرکت را بالاتر نشان دهند.

تعهدات بدهی شرکت‌ها، بالا است، از گزینه‌هایی مثل، هزینه وام‌گیری بالاتر و بازپرداخت سریع اصل بدهی، استفاده می‌کنند. لذا مدیران از اختیارات حسابداری برای جلوگیری از نقض چنین تعهداتی استفاده می‌کنند. بنابراین در سطوح بالای بدهی، میان بدهی و کیفیت سود اثر منفی وجود خواهد داشت، در نتیجه می‌توان گفت که اثر منفی بر اثر مثبت غلبه می‌کند (Ghosh & Moon, 2010, p.543).

به دلیل اینکه هیچ تئوری خاصی در جهت راهنمایی ما برای نقطه عطف (بدهی پایین و بالا) وجود ندارد، ما اجازه می‌دهیم، زمانی که اثر منفی بر اثر مثبت رجحان دارد، داده‌ها درباره سطح بدهی به ما اطلاع بدهند (Ghosh & Moon, 2010, p.543). بر همین اساس فرض می‌کنیم که بین بدهی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود دارد، و همچنین در سطح بدهی کم، کیفیت سود افزایش و سپس با افزایش سطح بدهی، کاهش می‌یابد.

3.1 اهداف تحقیق

همانطور که می‌دانید کیفیت سود، معیاری مهم برای سلامت مالی واحد تجاری به‌شمار می‌رود و می‌تواند در گزارش‌گری مالی اطمینان سرمایه‌گذاران را در بازارهای مالی تحت تاثیر قرار دهد (فروغی و احمدی، ۱۳۸۹، ص.۲). با توجه به اینکه شرکت‌ها دارای سهامداران مختلفی هستند، البته با نسبت‌های مختلف، بنابراین می‌توان گفت در شرکت‌هایی که نسبت سهم سهامداران اندک است، آنها انگیزه‌ی زیادی برای نظارت بر کار مدیران ندارند، اما افرادی مثل تأمین‌کنندگان مالی انگیزه‌های زیادی برای نظارت و ایجاد محدودیت برای مدیران شرکت‌ها دارند. به‌طور مثال بانک‌ها نیازمند نظارت مستمر بر شرکت‌ها از طریق دوره سررسید و تقاضا برای اطلاعات کیفی بالا، جهت کاهش هزینه‌های وام‌دهی می‌باشند (Slovin, 1990). همچنین در بازارهای با سرمایه محدود، شرکت‌ها انگیزه‌هایی برای نگهداری اطلاعات کیفی بالا، جهت کاهش هزینه‌های وام‌گیری دارند (Diamond, 1991). لذا در اینجا هدف این است که شرکت‌ها، موسسات، بانک‌ها و غیره، با توجه به نوع ارتباطی

که بین تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود می‌تواند وجود داشته باشد، درباره نوع، میزان تأمین مالی و اثر آن بر کیفیت سود، هزینه سرمایه، میزان سودآوری سهامداران و... تصمیمات لازم را اتخاذ کنند.

4.1 اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

شرایط خاص فرهنگی و اقتصادی هر کشور باعث می‌شود، که سرمایه‌گذاران از روش‌های خاص تأمین مالی استفاده کنند. به‌طور مثال در ایران طراحی ابزارهای مالی باید بر اساس شرایط مالی و اقتصادی ایران فراهم گردد (اسدی و سعیدی، 1382، ص.2). بر اساس مفاهیم گزارشگری مالی ایران⁸، استفاده‌کنندگان نیاز به اطلاعات درباره جریان‌های ورودی و خروجی وجه نقد دارند، تا آنان را در ارزیابی نقدینگی، توان واحد تجاری جهت بازپرداخت بدهی‌ها، جریان‌های نقد آتی و نیز بررسی ارزیابی‌های قبلی کمک کند. همچنین روش‌های مختلف تأمین مالی از طریق بدهی، طبق تحقیقات صورت گرفته، بر میزان سودآوری سهامداران موثر است (ابزری و همکاران، 1386، ص.73). طبق بیانیه شماره 1 مفاهیم هیأت استانداردهای حسابداری⁹ (1983) استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از سود استفاده‌های گوناگونی می‌کنند. آنها می‌توانند:

1) عملکرد مدیریت را ارزیابی کنند،

2) توان سودآوری شرکت را بررسی کنند،

3) سودهای آتی را پیش‌بینی کنند،

⁸ استانداردهای حسابداری ایران، انتشارات سازمان حسابرسی، 1388

⁹ Concepts Statement No.1, FASB

4) به بررسی مخاطرات سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها و توان ایجاد اعتبار آن پردازند (خواجه‌وی و ناظمی، 1384، ص.34).

ارزیابی فرصت‌ها، مخاطره‌های فعالیت تجاری و وظیفه مباشرت مدیریت مستلزم درک ماهیت فعالیت تجاری می‌باشد (پورحیدری و همتی، 1383، ص.18). لذا هدف کلی از بررسی ارتباط بین تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود کمک به استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی به‌خصوص، مدیران، تأمین‌کنندگان مالی، سهامداران و تدوین‌کنندگان می‌باشد، که در زیر به شرح آنها پرداخته می‌شود:

- **تدوین‌کنندگان:** با توجه به تأکید هیأت استانداردهای حسابداری مالی بر سودمندی تصمیم، اعتقاد بر این است که کیفیت سود و به‌طور کلی کیفیت گزارشگری مالی مورد توجه آنهاست که برای مقاصد معاملاتی و تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری‌های خود از این گزارش‌ها استفاده می‌کنند. به‌علاوه تدوین‌کنندگان استاندارد نیز به‌طور غیرمستقیم کیفیت سود را به‌عنوان شاخصی برای ارزیابی کیفیت استانداردهای گزارشگری مالی قلمداد می‌کنند (رحیمیان و جعفری، 1385، ص.19).
- **مدیران:** آنها با آگاهی از رابطه بین کیفیت سود و تأمین مالی از طریق بدهی، بهتر می‌توانند، به‌طور مثال، نسبت به نوع تأمین مالی و اثر آن بر سودآوری شرکت، پیش‌بینی سودهای آتی و... اقدامات لازم را به‌عمل آورند.
- **تأمین‌کنندگان مالی:** آنها با اطلاع از این رابطه می‌توانند مخاطرات سرمایه‌گذاری، توان ایجاد اعتبار در شرکت و میزان هزینه‌های وام‌دهی خود به شرکت‌ها را مورد بررسی قرار دهند.
- **سهامداران:** آنها با آگاهی از میزان تأمین مالی و رابطه آن با کیفیت سود، می‌توانند از توان سودآوری شرکت، عملکرد مدیریت و... اقدام به خرید، نگهداری و یا فروش سهام کنند.

5.1 فرضیه تحقیق

فرضیه 1: بین تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه 2: در سطوح پایین تأمین مالی از طریق بدهی، بین بدهی و کیفیت سود رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد.

فرضیه 3: در سطوح بالای تأمین مالی از طریق بدهی، بین بدهی و کیفیت سود رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد.

6.1 قلمرو تحقیق

1.6.1 قلمرو زمانی تحقیق

این تحقیق بنا دارد یک دوره 6 ساله از سال 83 تا 88 را مورد بررسی قرار دهد.

2.6.1 قلمرو مکانی تحقیق

تحقیق حاضر مربوط به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

7.1 تعریف اصطلاحات و واژه‌ها

تأمین مالی از طریق بدهی: وجوهی که مالکان استقراض کرده‌اند و باید به همراه بهره، آن را پرداخت کنند.

کیفیت سود: بیان صادقانه یا شفافیت سود گزارش شده را کیفیت سود گویند. در تعریف کیفیت سود دو ویژگی برای تعیین آن اشاره شده است، یکی سودمندی در تصمیم‌گیری و دیگری ارتباط بین کیفیت سود و سود اقتصادی است. نوروش و همکاران (1385، ص.142)، بیان می‌کنند که اگر سود گزارش شده به استفاده-کنندگان کمک کند تا تصمیم‌های بهتری اتخاذ نمایند، نشان‌دهنده سود با کیفیت است، همچنین، خواجه‌وی و

ناظمی (1384، ص.43)، کیفیت سود را درجه نزدیکی سود شرکت با میزان جریان‌های نقدی ایجاد شده تعریف کرده‌اند.

اقلام تعهدی: تفاوت میان سود عملیاتی و وجه نقد یا تفاوت بین سود حسابداری شرکت و جریان‌های نقد اساسی را اقسام تعهدی گویند (ظریف‌فرد و ناظمی، 1383، ص.97).

اقلام تعهدی اختیاری¹⁰: اقسام تعهدی اختیاری اقلامی است که مدیریت بر آنها کنترل داشته و می‌تواند آنها را به تأخیر اندازد، حذف کند و یا اینکه ثبت و شناسایی آنها را تسریع نماید. از آنجایی که اقسام تعهدی اختیاری در اختیار مدیریت و قابل اعمال نظر توسط مدیریت است از تعهدهای اختیاری به‌عنوان شاخصی در کشف مدیریت سود استفاده می‌شود (مشایخی و همکاران، 1384، ص.64).

اقلام تعهدی غیراختیاری¹¹: اقسام تعهدی غیراختیاری اقلامی است که مدیریت بر آنها کنترل ندارد و نمی‌تواند آنها را به تأخیر انداخته، حذف کند و یا ثبت و شناسایی آنها را تسریع نماید.

8.1 ساختار تحقیق

در ادامه در فصل دوم ابتدا چارچوب نظری و پیشینه تاریخی تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصل سوم دستورالعمل نحوه انتخاب نمونه، روش تحقیق و روش‌های آزمون فرضیه‌ها ارائه می‌شود. سپس در فصل چهارم، آمار توصیفی داده‌های گردآوری شده ارائه و نتایج فرضیه‌ها، تجزیه و تحلیل می‌شود. فصل پنجم نیز به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها اختصاص یافته است.

¹⁰ Discretionary Accrual

¹¹ NonDiscretionary Accrual

خلاصه فصل

در این فصل در ابتدا کیفیت سود و سپس بدهی مورد بحث قرار گرفت، علاوه بر این بررسی شد که بدهی می‌تواند دارای اثر مثبت و منفی بر کیفیت سود باشد. در ادامه اهداف تحقیق، اهمیت و ضرورت انجام تحقیق، فرضیه‌ها، قلمرو تحقیق و تعاریف کلیدی ذکر گردید.

فصل دوم

پیشینه و ادبیات تحقیق

1-2 مقدمه

موضوع اصلی در این تحقیق، بررسی این است که میزان بدهی چه تأثیری بر روی ارقام تعهدی اختیاری (نماینده کیفیت سود) خواهد داشت. کیفیت سود از شاخص‌هایی است که می‌تواند مورد استفاده افراد در تصمیم‌گیری قرار گیرد (مهرانی و باقری، 1388، ص. 51).

در بحث بدهی باید گفت که بدهی به دلیل اثر مثبت و منفی که بر کیفیت سود دارد، می‌تواند بر صورت-های مالی اثرگذار باشد، که این کمک‌های بی‌شماری به استفاده‌کنندگان گوناگون خواهد نمود. بنابراین، در تحقیق حاضر به دنبال این هستیم تا اثری که بدهی بر کیفیت سود خواهد داشت، را نمایان سازیم. در فصل حاضر ابتدا به بررسی مبانی نظری پیرامون دو موضوع تأمین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود خواهیم پرداخت و بعد به بررسی تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است، خواهیم پرداخت.